

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань освіти, науки та інновацій

17 березня 2021 року

Веде засідання Голова Комітету БАБАК С.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, доброго дня! Розпочинаємо засідання Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій. Сьогодні в порядку денному чотири питання.

Перше. Інформація Міністерства освіти і науки України про стан підготовки проекту Постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про ліцей" в контексті розгляду законопроекту "Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення механізмів формування мережі ліцеїв для запровадження якісної профільної середньої освіти" (реєстраційний номер 4629-1).

Друге. Про внесення змін до плану роботи Комітету з питань освіти, науки та інновацій на період п'ятої сесії дев'ятого скликання.

Третє. Презентація дослідження "Освіта в Україні: як українська школа пережила перші хвилі карантину".

І четверте. Наше улюблене "Різне".

Колеги, немає заперечень, доповнень до порядку денного? Тоді прошу підтримати і проголосувати.

Хто – за? Бачу одноголосно.

І десь Олександр Лукашев.

ЛУКАШЕВ О.А. Я також "за".

ГОЛОВУЮЧИЙ. І Олександр Лукашев також "за".

Одноголосно. Дякую, колеги.

Переходимо, перше питання Інформація Міністерства освіти і науки України про стан підготовки проекту Постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про ліцей".

Доповідає Рогова Віра Борисівна, заступник міністра освіти і науки. Співдоповідачем є Піпа Наталія Романівна, секретар комітету.

Віро Борисівно, будь ласочка, вам слово.

РОГОВА В.Б. Доброго дня, шановні народні депутати! Добрий день, пане голово! Я хочу зараз надати слово юристу, Володимиру ..., Божинському, вибачте, який зараз повністю розкаже про наші позиції по ліццям.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

БОЖИНСЬКИЙ В.С. Доброго дня, шановні колеги! *(Не чути)*... законами України. Зрозуміло, що контекст законопроектів і політичних рішень теж є надзвичайно важливим для того, щоб, скажемо так, робити і не перероблювати рішення уряду, скажемо так, надто часто. Це не сприяє стабільності нормативно-правових актів.

Зрозуміло, що на сьогоднішній день є процедура, визначена Регламентом Кабінету Міністрів, яка детально, покроково рекомендуємо ... *(Не чути)* нормативно-правового акту. Скажімо так, для початку нашої роботи, міністерства, над проектом ми ще почали до нового року, ми підготували драфт чорновий Положення про ліцей. Зрозуміло, ми його провели попереднє громадське обговорення для того, щоб знати, скажімо так, всі думки громадськості про те, як можна зробити норми, скажімо так, нового нормативно-правового акту кращими, що можна вдосконалити. Ми отримали доволі багато пропозицій, в тому числі і від народних депутатів дуже приємно *(Не чути)* в даному питанні і якомога спробували врахувати в проекті акта. Зрозуміло, що паралельно відбуваються, після цього були прийняті певні політичні рішення щодо змін у законодавчому врегулюванні. Це теж нами було враховано. І зрозуміло, що в державному *(Не чути)* Закон про засади регуляторної діяльності в Україні. Зрозуміло, що *(Не чути)* про те, що даний проект акта все-таки відноситься до категорії регуляторних актів. А це ще трошки ускладнює процедуру *(Не чути)* нормативно-правового акту ми його повторно виставили на громадське обговорення. На цьому етапі воно називається оприлюднення для отримання пропозицій і зауважень. І відповідно таке було оприлюднене до другого читання, принаймні пропозиції, зауваження в рамках до повторного для обговорення будуть прийматися до другого ...*(Не чути)*, бо наразі зараз до того положення, яке вже було доопрацьовано за результатами попереднього громадського обговорення тоді було до 50, десть 45-46 пропозицій, зараз їх 3-4 насправді, а до 2 квітня час спливає швидко, зараз пропозицій небагато.

Вони, скажімо так, різної якості *(Не чути)* людей і так далі, і тому подібне. Це щодо поточної роботи.

Паралельно регламент Кабінету Міністрів нас змушує *(Не чути)* зацікавленими органами це Мінекономрозвитку, це Мінцифри. Вони, до речі, надали свої висновки. Подано без зауважень. Міністерство фінансів, як то кажуть, дало зауваження, яке ми врахувати не можемо. Ми направили їм повторно на погодження, сподіваємося, що з аргументацією *(Не чути)* врешті-решт вони не будуть відхиляти наш проект акту... *(Не чути)*

Наразі зараз проект акту направлений до Міністерства фінансів. В принципі, не чекаючи поки Міністерство фінансів висловить позицію, ми готуємо його до проведення правової експертизи з боку Міністерства юстиції, з боку НАЗК. До слова, антикорупційна експертиза – це певні новели в регламенті Кабінету Міністрів...*(Не чути)*

Щоби ця робота не стояла, ми зараз проект акту в тому стані, що він враховує ті напрацювання, які, скажімо так, є в законодавчому полі в законопроекті, в тому числі, *(Не чути)*, скажемо так, він йому не суперечить. Але було б дійсно добре, якби цей законопроект був прийнятий і набрав чинності до того, як Кабінет Міністрів прийме відповідне рішення, але, ну, там деяка наша робота – робота по координації нашої взаємодії. В принципі, якщо коротко, ...*(Не чути)* розробки цього нормативно-правового акту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Наталія Романівна, будь ласка.

ППА Н.Р. Шановні колеги, обговорення питання проекту Положення про ліцей, розробленого МОН, має дві основні причини: 2 березня МОН України анонсувала обговорення проекту цього положення, проект акту без зауважень Міністерства цифрової трансформації, Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства. Зараз воно повторно перебуває на погодженні у Міністерстві фінансів України. Наскільки мені відомо, зокрема, по кількості учнів, які можуть бути в класі, в профільній школі, в ліцеях, зокрема, академічного і професійного спрямування. Дев'ятого лютого 2021 року у Верховній Раді зареєстрований законопроект про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення механізмів формування мережі ліцеїв для запровадження якісної

профільної і середньої освіти, який в разі ухвалення буде мати безпосереднє відношення до формування мережі ліцеїв. І, на моє переконання, то положення про ліцеї, яке ми бачимо зараз, і те, що задумано законом і Новою українською школою, реформою, має певні невідповідності. От саме по них я маю до вас питання, зокрема, як текст проекту положення про ліцей корелює зі змінами законопроекту 4629-1, який буде невдовзі швидше за все проголосованим?

_____. *(Не чути)*

ППА Н.Р. Ну, я вірю, що ми домовимося і ми будемо менше правок розглядати... До статті 31 Закону України про повну загальну середню освіту. Опорний заклад освіти, редакція законопроекту: опорний заклад освіти – це заклад загальної середньої освіти, що має в своєму складі філії та/або здійсню підвезення здобувачів освіти, педагогічних працівників за потребу до цього закладу і в зворотному напрямку, а також забезпечений кваліфікованими педагогічними кадрами, який має сучасну матеріально-технічну і навчально-методичну базу та спроможний відповідно до вимог цього закону забезпечити здобуття на належному рівні початкової базової та/або профільної середньої освіти.

БОЖИНСЬКИЙ В.С. Дякую за запитання.

Зрозуміло, що практика проекту нормативно-правового акту, вона готується на нормах України, чинних на момент розробки акту. Коли ми, ну, я вам сейчас просто розповідаю про ті засоби, які є для того, щоб робити і не перероблювати. Є речі, які є вже врегульовані законом України *(Не чути)* ті речі, які є вже в законопроекті *(Не чути)* Зробити Ctrl+C, Ctrl+V Закону України про середню освіту чи профосвіту повністю переносити ці норми в проект актів Кабінету Міністрів доцільності немає, особливо якщо, скажімо так, ми... це можна зробити, але якщо ми знаємо, що відповідні норми будуть змінені в процесі підготовки проекту нормативно-правового акту, але можуть змінені, скажімо так, дуже швидко після того, як проект Кабінету Міністрів вже буде схвалено урядом і прийдеться вносити зміни. Я вже казав, подібна робота, вона, скажімо так, це марне витрачання ... *(Не чути)*..., тому що кожним проектом *(Не чути)* пов'язана надзвичайно велика робота і узгоджень, погоджень, перепогоджень, листів і так далі, і тому подібне, як всередині міністерства так і зовні.

Тому наразі проект акту той, він не суперечить ні чинному Закону "Про освіту", ні, скажімо так, не заперечує тих норм, він просто їх обходить. Будемо казати прямо, він не врегульовує ті речі, які вже врегульовані законом, і він не змінює ситуацію законом. Якщо закон поміняє регулювання, скажемо так, постанова Кабінету Міністрів йому суперечити не буде.

Зрозуміло, що якщо ми отримаємо Закон України в тому вигляді, в поточному, в прийнятому Верховною Радою в другому читанні *(Не чути)* Президентом набере чинності, і ми побачимо, що по тексту перебуватиме не співвіднесення відповідних норм Закону України "Про повну загальну середню освіту" та профосвіту конкретно в тексті постанови, скажімо так, певний дубляж або дубляж з певними уточненнями і деталізацією, ми це зробимо, скажімо так, схваленням уряду відповідним проектом постанови.

Але наразі, я повторюю, ми робимо все для того, щоб проект постанови було пройдено всі формальні бюрократичні процедури, які потребують визначення регламентом Кабінету Міністрів.

Ми не хочемо втрачати час, бо ми розуміємо, що це *(Не чути)* і ми хочемо їм умовно дати...*(Не чути)*

ППА Н.Р. Я ще маю два питання таких ключових.

Зараз Мінфін наполягає на тому, щоб наповненість в класі була не менше 15 осіб. В статті 12 Закону України "Про повну загальну середню освіту" не менше 5 осіб. Яка позиція Міністерства освіти щодо цього.

БОЖИНСЬКИЙ В.С. Зрозуміло, що ми близькі, як я вже казав, ми повторимо це знову на погодження до Міністерства фінансів, де обґрунтували, що ми не можемо в акті Кабінету Міністрів порушувати норму Закону "Про повну загальну середню освіту", тому що закон визначив нижню межу наповненості класу закладу загальної середньої освіти. Це теж заклад загальної середньої освіти. І ми не можемо її рішенням уряду підняти до 15 осіб. Чому не до 25, і не до 30, чи не до 40? Розумієте, сам принцип в даному випадку є хибним. Постанова Кабінету Міністрів в даному випадку не може і не має змінювати нормативне регулювання.

ППА Н.Р. Дивіться, тому...

БОЖИНСЬКИЙ В.С. Тому, я думаю, ми будемо наполягати на цьому і на урядовому комітеті, якщо Мінфін продовжить наполягати на своєму.

ППА Н.Р. Дивіться, ми питаємо, власне, у вас пропозицію, бо ми як парламентарі таку змогу маємо – вносити зміни. І ми хочемо зрозуміти, як ваше бачення і як ви, в принципі, збираєтесь реалізовувати ліцей і профільну школу. По діючому положенню, яке ви... недіючому, перепрошую, по тому, що запропоновано в цій другій редакції, можуть зберігатися структурні підрозділи, опорні школи можуть ставати ліцеями. Тобто опорні школи можуть мати в собі весь спектр: початкову, середню і профільну школу.

Чи не суперечить це тим ідеям, які закладені в ідею профільної школи? Зокрема, в ліцеї немає зовсім згадки про ліцеї не академічного, а професійного спрямування. Взагалі чи є бачення, як їх втілювати? І це, по-моєму, якраз те, що нам треба разом напрацювати, бо це стосується як професійної освіти, так і, зокрема, профільної школи. І це дуже є на стику, бо ідея закладена, а механізму ніхто не бачить. І нам би, думаю, якраз отут треба знайти консенсус і, в принципі, запропонувати. І тут лягає, і це питання попереднє про опорні школи і ліцеї, і профільну школу. І тут питання: як би ми могли з вами разом дійти рішення, чи треба вносити зміни в Закон "Про повну загальну середню освіту" про наповненість класу не менше 5 осіб, чи, навпаки, як вносити ці зміни чи не вносити? І як ми Мінфіну будемо обґрунтовувати, як ми розрахуємо в принципі втілення цієї школи, профільної школи.

І ще одне відповідно питання. Тому я би просила, я розумію, що це питання потребує детальнішого вивчення і зараз на нього, мабуть, важко відповісти. То я би пропонувала, щоб ми над цим подумали, і ми разом, не знаю, або робочу групу напрацювали, я із пані Ольгою Коваль говорила, що це питання точно не вирішено, зокрема, ні згадки навіть про ліцеї професійного спрямування. Як ми це будемо реалізовувати за реформою НУШ?

І ще одне моє питання стосується щодо окремих норм проекту положення про ліцеї в разі обговорення окремих норм положення з тексту, який доступний на сайті МОН. Чим виправдана пропозиція проводити зарахування дітей до державного комунального ліцею до 5-9 класів на конкурсних засадах. Це абзац другий пункту 9 проекту положення. Адже, перше, конкурсний відбір у 5 класи –

занадто ранній вік. Відповідно до рекомендацій ОСР вік завершення базової середньої освіти є прийнятним для проведення конкурсів для учнів.

І третє – впровадження конкурсу для вступу до 5-9 класів ліцею. Тут може бути пов'язане з корупційним ризиком. Тобто це про те, що у складі ліцею може бути гімназія. Як оце питання вирішиться?

І в абзаці 10 пункту 17 проекту положення зазначено, що структурні підрозділи ліцею можуть забезпечити здобуття дошкільної початкової і базової, профільної і середньої освіти. Це виправдано, якщо така можливість надається ліцею, який має статус опорних і це до дискусії. Із запропонованої редакції проекту положення зрозуміло, що структурні підрозділи будь-якого ліцею матимуть право забезпечити здобуття дошкільної та початкової освіти. Тобто це НВК і так далі, які діють і можуть перезмінюватися. Як на мене, такий підхід не є виправданим і текст положення потребує уточнення: "що забезпечення здобуття дошкільної та початкової освіти можуть лише структурні підрозділи ліцеїв з опорним статусом". І як ми будемо визначати, кому такий надавати, а кому не надавати?

І наша загальна позиція щодо опорних ліцеїв та структурних підрозділів. Замість того аби концентрувати старшокласників робити більше вибіркових предметів, спеціалізувати вчителів саме на роботу у профільній школі, що вимагає глибшого знання предмету і інших методичних прийомів. Знову буде один вчитель, що викладає і п'ятикласникам, і випускникам, використовуючи однакові методики.

Це тобто конкретизація того питання, що я говорила раніше, що таке Положення про ліцей фактично не передбачає обов'язкових змін.

Тобто це означає, що в принципі все можна залишити, як було, що в одному приміщенні може бути дошкільна і початкова, і базова, і старша школа.

Чи справді такої реформи ми хочемо і чи так багато ми говорили про "Нову українську школу", щоб зараз це залишити? Як ми будемо забезпечувати цю профілізацію в принципі? Як ми будемо зменшувати з 20-ти предметів, які зараз є в 10-11-му класі, до принаймні 11-12-ти, як ми будемо пропонувати предмети на вибір, зокрема, в 10-му, 11-му, 12-му?

Це якраз ця зміна, зокрема, що дозволяє мати в структурному підрозділі і дошкільну, і початкову, яка є навіть з першою редакцією Положення про ліцей, що виносилось на обговорення. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це питання?

ППА Н.Р. Так, це було питання, щоб запитатися з чим пов'язані ці зміни і в чому тоді суть реформи, якщо ми все це дозволяємо. Дякую.

БОЖИНСЬКИЙ В.С. Щодо запитань. Я хочу перше питання, воно стосується статусу опорності для такого ...*(Не чути)*. Потім питання академічного професійного спрямування освітньої програми, тобто змісту фактично освіти, той, який буде здобуватися в ліцеях.

І третє питання по структурі того типу заходів загальної середньої освіти, структурні підрозділи, які можуть бути, відповідно до рішення засновника, в його складі.

Це якщо згрупувати ті питання ...*(Не чути)* прошу вибачення, скажімо так, зв'язок дуже поганий, але ключові питання, я думаю, ...*(Не чути)*... Правильно?

ППА Н.Р. Да, десь так, да.

БОЖИНСЬКИЙ В.С. Що стосується ...*(Не чути)*

Дивіться, в даному випадку в проекті положення написано, що засновник може давати ліцею статус опорного. Саме процедура надання статусу опорного, визначення опорного, це Закон "Про освіту", який вносить зміни тим же законопроектом (4629-1).

Сама процедура надання статусу опорності визначена окремою постановою Кабінету Міністрів Положення про опорний заклад, не, скажімо так, не давати можливості засновнику присвоювати ліцеям статус опорних, на наш погляд, скажімо так, хибна позиція. Насправді засновник сам має вирішувати, особливо в умовах поточної діяльності, коли на ... селищні ради лягла більша повнота відповідальності за мережу, за доступність дошкільної освіти, загальної середньої освіти на місцях і позашкільної теж, проте, скажімо так, де, як, хто, який заклад буде опорним – туди буде підвезення дітей. І це дуже хвилює населення на сьогоднішній день з приводу статусності, з приводу можливості, ну, і крім того ми не забуваємо, що держава, скажімо так, періодично статус опорності визначає як критерій, за яким здійснюється державна підтримка з боку держави, державного бюджету місцевим бюджетам на визначення саме опорних закладів. Якщо поміняти

підходи, що ліцеї не можуть бути опорними, то ми можемо втратити відповідно державну підтримку. Знову ж таки, це треба чітко розуміти.

Що стосується професійності, професійного чи академічного спрямування, скажімо так, дані градації, дана *(Не чути)* на основі Закону України про освіту, яка визначає, що освітня програма, освіта, яку забезпечує здобуття той чи інший заклад освіти загальної середньої освіти, може бути або академічного, або професійного спрямування. Тому, скажімо так, професійний ліцей і академічний ліцей – це умовні поняття, насправді ліцей залишається ліцеєм в межах своєї автономії, в межах своєї освітньої програми і уже для себе самостійно вирішує про те, яку питому вагу предметів інтегрованих функцій, скажімо так, він може запропонувати учням. Якщо вони будуть на академічному спрямуванні, на *(Не чути)*, пов'язані з технологіями, іншими предметами, які більше, скажімо так, орієнтовані на ринок праці, ну, скажімо так. Це межа його автономії. Положення про ліцей, зміст освіти і автономію закладу загальної і середньої освіти на моє глибоке переконання, ніяк не може ні обмежувати, ні перекраювати, тому що, в принципі, автономія академічна гарантована Законом України "Про освіту", "Про повну загальну середню освіту". Змінювати ці підходи жодної, скажімо так, доцільності немає.

Що стосується структурних підрозділів, як я вже казав, в умовах адміністративно-територіальної реформи, скажімо так, встановлювати законом обмеження сільським, селищним, міським, обласним радам про те, що вони можуть засновувати, що вони не можуть засновувати, я маю на увазі...*(Не чути)*... і про те, який рівень освіти має бути забезпечений даним закладом освіти, як організовувати забезпечення злиття початкової освіти, дошкільної освіти, яка, до речі, теж є обов'язковою, починаючи п'ятирічного віку. І як забезпечити при цьому наступність, перехід від початкової освіти до загальної середньої освіти на рівні закону є абсолютно недоцільним, скажемо так, на сьогоднішній час це не виважено. Скажемо так, з боку держави регулювання даних контекстів є більш адекватним. Не пряме регулювання, це фінансові інструменти, це освітня субвенція, скажемо так, про те як...*(Не чути)* Пенсії спрямовуються на розвиток матеріально-технічної бази в тих чи інших закладах освіти на реконструкцію та харчоблоки... *(Не чути)*

Зрозуміло, що держава такими непрямыми методами регулювання може стимулювати засновників ... *(Не чути)*, скажемо так, економічно вигідними. Але якщо у засновника є власні ресурси без догляду на підтримку державного бюджету дофінансовувати і підтримувати відповідну мережу. Тому закон України має їм цього забороняти робити. Я вважаю, що це буде абсолютно правильно. Але я думаю, Віра.... декілька слів з цього приводу, надаю їй.

_____. Не слышно.

_____. Зараз чути.

РОГОВА В.Б. *(Не чути)*

Ми сьогодні говоримо про те, що мають бути перехідні положення, коли ми будемо вже, дійсно, 24-го, ми так плануємо, року переходити до статусу профільної освіти, і тоді можна буде вже проговорювати і інші механізми. Але я погодилася сьогодні, що є Закон України "Про освіту", є статті, які дають право засновнику під час децентралізації в умовах проведення адміністративно-територіальної реформи закладів і типів закладів залишити... *(Не чути)*

Ми сьогодні прибрати з типів закладів спеціалізовані школи, начальновиховні об'єднання, навчально-виховні комплекси, і нам треба зараз чимось компенсувати на перехідний період, щоб ми могли тоді якісно увійти в профільну освіту.

БОЖИНСЬКИЙ В.С. *(Не чути)* Якщо ви пригадуєте дискусії, які точилися ще в 2019 році з приводу, це був, ви ж пам'ятаєте, спочатку це був урядовий законопроект, і Міністерство фінансів час від часу пропонувало нам визначити 15 осіб для початкової школи, ні-ні, 10 – для початкової, 15 – для базової, 25 – за старшу. Тобто такі намагання визначити в абсолютних цифрах, які *(Не чути)* Як я вже сказав, на рівні постанови Кабінету Міністрів що вийшла, це неможливо. А що стосується на рівні закону, моя позиція, і, скажімо так, певний досвід нормопроєктування в мене є, влада абсолютних цифр є абсолютним злом. Тому що ми чудово розуміємо, що не менше 15 учнів представить, скажемо так, саме сільські, селищні і міські ради *(Не чути)* 14 дітей або якщо 13 дітей і так далі, і тому подібне.

Тому, в принципі, те регулювання, яке є традиційним для законодавства в сфері загальної і середньої освіти з приводу нижньої межі не менше 5 учнів було, скажемо так, тягнеться із Закону про загальну середню освіту ще 90-х років. В принципі, наразі дана позиція вона дозволяє зберегти стабільність саме загальної середньої (*Не чути*) без будь-яких таких потрясінь. Навіть до міністерства наразі, ну, так скажу, приходять звернення з приводу того, щоб робити наповненість у класі 24 учні... школі. Чи нам зараз вже не брати 25-го учня в клас... 1-4 клас? Ми ж розуміємо, що нам треба вже 20-24 з 2024 року, так? Що робити, зараз уже не брати чи все-таки почекати?

Тому я кажу, що гранична наповнюваність у будь-якому... верхня, нижня межа – це дуже чутливі речі. Наразі те регулювання, яке є, я не вважаю, що (*Не чути*).

ППА Н.Р. Тут ще було одне запитання, на яке не відповіли, і одне маю: чи виправдана пропозиція проводити зарахування дітей до державного комунального ліцею, до 5-9 класів, на конкурсних засадах? Абзац 2 пункт 9 положення.

БОЖИНСЬКИЙ В.С. Так, дійсно, бачите. Що стосується конкурсного зарахування до закладів загальної середньої освіти. Норма положення про ліцей наразі повністю корелюється з підходами, які є наразі в Законі "Про повну загальну середню освіту".

Коли ми говоримо про територію обслуговування, це означає, що це територія обслуговування. Конкурсне зарахування до закладу, наприклад, загальної середньої освіти дітей ...з 5 класу. Мова йде про конкурс тільки тоді, коли, скажемо так, є серед кого конкурсувати. Якщо у нього, у закладу конкретного, мережа складається з двох п'ятих класів, там фактично 60 учнів, і у нього є на руках з певного часу 59 заяв, то серед кого він планує проводити цей конкурс? Він зараховує всіх дітей, які приходять до нього. Мені, видається, цей підхід виважений.

Звісно, тут є цифри і маніпуляції, і так далі. Все можливо. Але, якщо у нього більше бажаючих, ніж у нього місць, у нього є два варіанти: або погоджувати ...(*Не чути*) відкриття додаткового класу, і брати всіх без конкурсу, але все-таки провести конкурс для того, щоб чітко визначитись на конкурсних засадах, хто буде вчитися

...(Не чути) якщо у закладу є багато заяв і він скористується попитом, скажімо так, до проведення даного ... (Не чути) Та сама ж історія, в принципі, фактично і з 10-м класом, але історія там трошки, скажімо так, посилюється, тому що ми розуміємо, що профіль – це вже серйозно, це все уже фактично підготовка до дорослого життя, це професійна орієнтація, це ... вибір професії, можливо, здобуття освіти на інших рівнях освіти вищої, в принципі, там, якщо дійсно заяв, ну, немає, то, може, в сільській місцевості там 10-й клас, да, ну, серед кого він там конкурс збираються проводити, набере тих дітей, які в нього будуть, якщо, звісно, в сільській місцевості цей ліцей буде, а сільська рада, селищна, не обмежиться гімназією просто 9-м класом.

Якщо ми говоримо про місто і говоримо про ліцей, який дійсно, ну, демонструє результат, в якого є підходи і відповідні профілі і він охоче брати дітей на конкурсних засадах, в принципі, це закон для нього передбачив і Положення про ліцей в даному випадку, норми положення закону жодним чином не порушує і не ...

А з приводу територіальної доступності, Положення про ліцей, якщо ви звернули увагу, якщо в закладі буде початкова школа, в ліцеї, так, то зрозуміло, що в ньому буде територія обслуговування. І це абсолютно адекватно, тому що засновнику треба буде вирішувати. Територія по закону не затверджується лише за закладом, який забезпечує здобуття виключно профільної освіти, тобто починає свою діяльність з 10-го класу. За іншим затверджується територія обслуговування та її прийдеться дотримуватися при наборі даних дітей... .

ППА Н.Р. Тобто я перепитаю, все-таки за ідеєю, є ліцей, в якому дозволили в місті мати, ну, у великому місті обласному центрі 5-ті, 9-ті класи. То коли буде конкурс все-таки? Так, як мало бути – перед 10-м класом чи ще перед 5-м?

БОЖИНСЬКИЙ В.С. Ну, якщо дитину зараховують... вперше зараховують до 5-го класу, вона вперше зараховується до ... 5-го класу, тобто вона десь 1-4 клас закінчила в іншому закладі, а тепер хоче прийти на первинне зарахування, то зрозуміло, питання конкурсу, як я вже сказав, виглядатиме тільки в тій частині, якщо бажаючі (Не чути), як та дитина, яка закінчила початкові класи в іншому місці, більше ніж місць в даному конкретному закладі загальної середньої освіти.

Я не думаю, що таких буде багато, але *(Не чути)* і вирішили продовжити здобуття базової середньої освіти в тому конкретному закладі загальної середньої освіти.

Якщо таких випадків буде багато, і буде серед кого проводити конкурс, то зрозуміло, що конкурс буде проведено. А потім завдання цього закладу – провести цього п'ятикласника до повної загальної середньої освіти *(Не чути)*, на яких він забезпечив, переводячи його поступово з класу до класу.

ППА Н.Р. Добре, дякую. Тобто все-таки, якщо ви вважаєте, що таких мало може бути, але тоді конкурс на відбір від п'ятого класу. То щоб я розуміла, яку ви ідею закладаєте в Положення.

І ще маю таке питання. Ну, наприклад, я є головою ОТГ. В мене дуже багато господарських питань. В мене є або нема, хто хороший управлінець у відділі освіти. Ну, невідомо, ОТГ різні. І я маю якось реформувати школу.

Як поняття не маю, но щось візьму, закон почитаю, і все ж таки як би залишається незрозумілим. Може ми могли би дати більше рекомендацій? При певному бюджеті ОТГ одному ми можемо рекомендувати відкривати ліцей або навпаки домовитися з головою сусіднього ОТГ і відкрити профільний ліцей академічного спрямування і професійного на дві ОТГ умовно чи там на три. Або також порадити, які мають бути економічні показники, або також порадити, бо цього також не зрозуміло з тексту закону, і чи ми це можемо вмістити в Положення про ліцей, що якщо біля... в моєму окрузі біля мого ОТГ є такі-то державні підприємства чи компанії, то, наприклад, мені є сенс відкривати один ліцей академічного спрямування разом із сусіднім головою, а один ліцей професійного спрямування, більше для тих підприємств, які будуть поруч зі мною.

Чи можемо ми закласти якісь показники, рекомендації, які допоможуть головам ОТГ розібратися. Або банально з тим, щоб вони подивилися, бо засновником все-таки будуть вони. Щоб подивитись скільки за, яка наповненість шкіл зараз, яка спроможність на майбутнє, яка кількість, ну, ми ж можемо розрахувати вступників в 1-й клас з прогнозом в 6 років, а до старшої школи відповідно з довшим прогнозом. Чи можемо ми вкласти в такі рекомендації?

Бо коли до мене звертаються голови ОТГ, вони поняття не розуміють що вони мають робити, нащо та профільна школа. І одне тільки толком розуміють, що

замість 20-ти предметів може бути 12 і що є шанси, що треба буде не викладати в кожній школі, як зараз є, в добрий клас фізики, а що можна це зробити, умовно, в ліцеї, з якого там зійдуться діти з трьох шкіл, які зараз є старші.

Чи можемо ми якісь отакі більші... Ми зобов'язати не можемо, рамка закону дозволяє багато що творити. Але речі, які вкладалися в реформу первинно, щоб вони розуміли що ж то таке творити, цю профільну школу академічного спрямування чи профільну школу професійного спрямування. Дякую.

БОЖИНСЬКИЙ В.С. По питанню тієї передачі ... *(Не чути)* формування нових територіальних громад...*(Не чути)*... належали районам і враховуючи те, що рівень кадрової спроможності було сформоване...*(Не чути)*

І у голів об'єднаних територіальних громад і рад місцевих сільських, селищних і міських, скажімо так, який ніколи питаннями управління освітою не займалися...*(Не чути)*...дошкільної чи загальної середньої освіти теж ніколи не виконували. То той ступінь розгубленості можна зрозуміти і стан сформованості органів управління освіти теж, скажімо так, кадрове забезпечення теж ...*(Не чути)*

Що стосується питання мережі, формування мережі, хочу почати з самого головного, з чого починається, як то кажуть, розгубленість місцевої ради, коли вона прийняла на себе на утримання, на управління функції засновника по відношенню до закладів освіти, якими традиційно управляв район. Вони зараз *(Не чути)* вони не знають, як це робиться.

Зрозуміло, що, можливо, банальне прочитання законів, постанов і всієї іншої нормативно-правової бази їм мало що дасть, їм треба більше практичних порад і більше практичної діяльності, особливо розуміти, наприклад, у мене там 3-4 заклади загальної середньої освіти, у мене є декілька дошкільних, і що можна робити, може приєднати їх, а може не приєднувати, може хай собі функціонують самостійно. Що робити із закладом позашкільної освіти, відкрити структурний підрозділ на базі закладу загальної середньої освіти чи може залити так, як воно є. Я, в принципі, прихильник того, що якщо ми будемо думати замість них, то, в принципі, думати вони ніколи і навчатися. Тому самоврядування і побудоване на принципах *(Не чути)* Дати методичні рекомендації, на цій ниві працює доволі багато проектів. Той же самий, якщо я не помиляюся, проект *(Не чути)*

_____. *(Не чути)* для рекомендацій. І завтра буде в нас великий захід, і просимо дуже приєднатися, ми кинемо посилення, саме по загальній середній освіті. І це буде основне питання – це адміністративно-територіальна реформа і реформа загальної середньої освіти, де ми, дійсно, будемо давати поради і *(Не чути)* про те, яка мережа оптимальна для кожної громади, тому що ми маємо абсолютно різні громади, спроможність громад. *(Не чути)* це дуже важливе питання, і міністерство має, дійсно, і ми працюємо над цим питанням.

ППА Н.Р. Дякую вам. І буду дуже вдячна, якщо будете залучати і трошки наперед казати, щоб ми могли доєднуватися. Я можу сказати від себе, що я дуже зацікавлена. Вам дякую за роботу.

БОЖИНСЬКИЙ В.С. Дякуємо.

_____. Колеги, по-перше, я дякую Наталці за те, що вона підняла цю тему, бо особисто для мене це, мабуть, один з таких ключових питань... одне з ключових питань в розбудові системи середньої освіти, яку ми не можемо розглядати у відриві від і дошкільної освіти, і від професійної. Тому я не буду вже занурювати в ту дискусію, яка була, там дійсно всі питання, які турбують і суспільство, і нас. Але я хотів би просто, ну, висловити впевненість, що ми ще неодноразово будемо повертатися до цього і ми неодноразово будемо. Я думаю, що, гадаю так, вносити зміни до тих чи інших законів чи підзаконних актів. Оскільки зараз напрацьовує робоча група і Закон по професійній освіті, і як ми ув'яжемо старшу профільну школу з цим законом – це дуже важливо. Тільки сьогодні ми дискутували чи вчора з головою комітету та міністром на рахунок того, як формувати мережу із урахуванням дошкілля. Тому, ну, це велика дискусія складна і спроби погнатися за якістю іноді, ну, стикаються із спробами, як мені сподобалась нещодавно фраза "причинить добро". І, ну, тут дуже важко і нам треба багато попрацювати. І в контексті цього я всіх бажаючих запрошую на найближче засідання консультативної ради з питань розвитку середньої освіти при Офісі, де ми будемо розглядати, де основним питанням – це буде якраз питання формування мережі середньої школи, не тільки старшої профільної, воно буде на початку квітня, ну, більш точну дату я повідомлю. Запрошую всіх для того, щоб ми теж напрацьовали якесь бачення. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, шановні колеги.

Пане Сергій Горбачов освітній омбудсмен, будь ласка.

ГОРБАЧОВ С.І. Шановні колеги, дякую за можливість висловитися. Дякую за увагу до цього надважливого питання. багато чого сказано і треба ще говорити, але є один момент, який я дуже просив би вас врахувати.

Ми отримуємо численні звернення від батьків, педагогічних колективів, які цілком закономірно скаржаться на те, що місцеві органи самоврядування, як кажуть, ведром на голову ухвалюють рішення про реорганізацію просто зараз от тут і зараз. Тому і просто не встигають відреагувати, не встигають опрацювати, осмислити ці зміни. І виникають конфлікти, виникають непорозуміння. І, скажімо так, на мій погляд, певним чином порушуються права учасників ...*(Не чути)*

Саме тому я пропоную додати до пункту 5.2 законопроекту речення, яке зобов'язало б місцеві органи влади, засновників, оприлюднювати рішення щодо реорганізації мережі не пізніше ніж за 20 місяців до набуття чинності цих рішень.

Тобто, якщо кінцевий термін 1 вересня 2024 року, то 1 січня 2023-го має бути вже чітке рішення, чітке розуміння, як саме буде реалізовуватися мережа. Для того, щоб і батьки, і здобувачі освіти, і педагогічні колективи встигли підготуватися, зробити належні рішення і нормально зайти у вже організоване 1 вересня. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пані Ольга, будь ласочка.

КОВАЛЬ О.В. Шановні колеги, так як положення у нас покриває і старшу профільну школу професійного спрямування, і тут я дуже мало почула, що стосується саме цього питання, я хочу, щоб ми звернули, перш за все, увагу, яким чином у нас буде влаштовано взаємозв'язок якраз старшої профільної школи професійного спрямування із професійною освітою.

Тому що в контексті розробки законопроекту про професійну освіту це питання є дуже важливим для того, щоб ми мали чітке розуміння, як буде реалізовуватися мережа. Тому що заклади професійної освіти мають базу. І згідно Закону "Про освіту" можуть забезпечувати якраз навчання у старшій профільній школі професійного спрямування. Для того, щоб ми все-таки попередили і у нас не

виникало протиріч між законопроектом і уже положенням, нам потрібно тут чітко промалювати концепцію, яким чином у нас буде виглядати і формуватися мережа старшої профільної школи, профільних ліцеїв професійного спрямування з мережею професійної освіти. Дякую.

РОГОВА В.Б. *(Не чути)* ми зараз говоримо про ту реформу профільної освіти, де може бути або профільна або професійна ми про це ...*(Не чути)*. Але ми зараз напрацьовуємо саме цю модель, де буде ліцей саме професійним. Тому заздалегідь ми чітко законом виписали, але виписати вже по змісту ми зараз не зможемо поки ми його не напрацюємо. Робоча група створена, ми почали зараз над цим працювати. Тому ми будемо, звісно, враховувати, але в межах ...*(Не чути)*

_____. *(Не чути)*

РОГОВА В.Б. *(Не чути)* тому ці заклади, мережа цих закладів точно стане у великій пригоді нам для профільної освіти в частині професійного спрямування. Це реально буде круто і починати реформу *(Не чути)*

_____. Після 9-го класу має поступити, має бути вибір як продовжити свою індивідуальну освіту.

КОВАЛЬ О.В. Можна Сергій Віталійович.

Віра Борисівна, я хотіла уточнити тут по старшій профільній школі. Тобто я правильно зрозуміла, що ті школярі, які будуть закінчувати профільний ліцей вони будуть отримувати диплом, сертифікат про повну загальну середню освіту і диплом про професійну.

РОГОВА В.Б. Хто який академічного...

_____. Ні професійний.

РОГОВА В.Б. Вони отримають один диплом із професійним спрямуванням, але про загальну середню освіту, вони її закінчують. Є варіанти сьогодні, чому я сказала, що ми не можемо відразу зараз дати відповідь, тому що сьогодні є міжнародний досвід, де дають два документа, і де ми говоримо про те, що це буде, дійсно, профільна освіта в частині загальної середньої з професійним

спрямуванням. Ми зараз напрацьовуємо ті моделі. Ми як тільки матимемо, тоді ми можемо вже його виписувати....

_____. *(Не чути)*

_____. Це зміст. І тут треба ще думати тепер, як буде правильно профільна освіта...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Колеги, дякую вам щиро, колеги з міністерства, пану Сергію Горбачову.

Я, користуючись нагодою... Пані Олю, я користуючись нагодою, що з нами є освітній омбудсмен, задам питання, яке не стосується цього питання, але воно турбує багатьох депутатів, які звертаються до нас прямо в залі. Це, можливо, ви знаєте питання одного вчителя в місті Києві Сергія Берендєєва.

_____. Так, ми знаємо...*(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, я би хотів, якщо можна, почути і від міністерства позицію, і від Сергія, пана Сергія позицію, в якому стані це питання і чи потрібна допомога. Бо насправді депутати турбуються, і нам хотілося би їм надати більш чітку відповідь, якщо можна.

ГОРБАЧОВ С.І. Дякую за запитання.

Наразі ситуація така. Я досить чимало вже поспілкувався з паном Сергієм. Ми маємо звернення до освітнього омбудсмена щодо цієї ситуації від батьків, які занепокоєні таким станом. Наразі в закладі освіти видали наказ про проведення засідання комісії з розгляду цього питання. Воно мало відбутися минулого тижня, але, на жаль, пан Сергій прихворів, він на лікарняному перебував. Ми очікуємо, коли він одужає, вийде на роботу і тоді в засіданні комісії я обов'язково візьму участь.

Ми маємо інформацію і від пана Сергія, і від батьків, і від пана Дорошенка, до якого, власне, претензії щодо зриву уроків. Є відповідь із закладу на наші запитання. У мене є до них запитання щодо організації структурного процесу, але я хочу почекати доки відбудеться засідання комісії, щоб почути точки зору сторін і тоді вже ухвалювати виважене рішення. А поки що чекаємо засідання комісії у закладі освіти, яке ... *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, дякую.

Віра Борисівна.

РОГОВА В.Б. Хочу звернутися до ..., саме до НАЗЯВО для того, щоб дійсно професійно перевірити цю ситуацію, тому що ми маємо інформацію від директора департаменту міста Києва, аналогічну що доповів пан Сергій. І зараз звертаємося до установи державної – інститут якості освіти для того, щоб теж мати серйозні підстави для того, щоб мати реальні ...*(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Віра Борисівна.

Пані Олена.

ЛИС О.Г. Доброго дня, колеги! Я сьогодні у телефонному режимі спілкувалася із вчителем, і теж обізнана щодо ситуації, яка наразі є про те, що напевно є або буде сформовано звернення вчителів-колег до вас, пане Сергій.

І я хотіла би зауважити лише в першу чергу на наступне: коли буде створена комісія, чому буде розглядатися саме діяльність лише вчителя, так, як подається, принаймні, адміністрація, а чи не варто звернути увагу саме на порушення організаційного процесу в навчальному закладі, коли 11 клас, який має готуватися до профільного іспиту ЗНО, вчитель не має можливості висловити свою позицію, свого законного права, щоби був проведений навчальний процес в узгоджений час? Тобто саме ця ситуація має розглядатися, а не в повну міру діяльність або особистість вчителя. Хотілось би, щоб ви в першу чергу звернули на це увагу, і чому адміністрація так наполегливо переконує педагогічний склад, що їм не подобається загальна ситуація, що це впливає на статус навчального закладу. Тобто чи ця особа вчителя, яка, як ми чуємо, кажуть колеги, страждає, можливо, від булінгу, не було би, знаєте, таким прецедентом, щоб інші вчителі почували себе невпевнено в цьому трудовому педагогічному колективі.

ГОРБАЧОВ С.І. Дякую за запитання. Моя відповідь буде з двох частин.

Перше. Ця комісія створена саме за заявою пана Сергія. От щоб було зрозуміло, це він ініціював. І саме тому засідання відтерміноване, оскільки я вважаю, що він має брати участь, щоб не відбувався без нього цей розгляд.

Друга частина запитання, щоб не було це приводом для подальших якихось дій щодо вчителів, саме тому я дуже наполягаю на тому, щоб я був присутній на цьому засіданні, щоб на власні очі і вуха чути, що там відбувається. Я надіслав, поперше, запит до закладу освіти. Заклад освіти гарантував, що як тільки буде призначена засідання комісії, мене поінформують, я там буду обов'язково. Це одне.

І ще один момент. Заклад визнав, що зміни до розкладу занять не були впроваджені наказом керівника, як це мало б бути. Тому там є виразні порушення, і ми будемо обов'язково на них реагувати. Я думаю, що служба якості також може долучитися до цього, і це було б правильно. Але знов-таки ми маємо вже багато інформації, але я дуже очікую, щоб ця інформація була, ну, так мовити, узгоджена між різними сторонам конфлікту, бо висновок треба робити, почувши осіб. У мене є певна думка на цей момент, певна позиція, але до того, як ми почнемо погляди сторін, так би мовити, в безпосередньому спілкуванні, я її поки що не буду висловлювати, оскільки немає всієї інформації. От така відповідь.

ЛИС О.Г. Дякую, пане Сергію.

Я хотіла би вас просити, долучити мене також до цієї комісії. Якщо це буде на наступному тижні, то по можливості в онлайн, тому що я буду працювати як мажоритарний депутат на окрузі.

ГОРБАЧОВ С.І. Добре, звичайно. Комісію створюю не я, а керівник закладу. Але, звичайно, ми попросимо, щоб вас також долучили. І я вас буду тримати в курсі, проінформую.

ЛИС О.Г. Спасибі.

ГОРБАЧОВ С.І. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам, шановні колеги.

ГРИШИНА Ю.М. Сергію Віталійовичу, якщо можна, це вже теж, користуючись нагодою, що тут є представники міністерства і освітній омбудсмен, по-іншому питанню, але я хотіла б декілька слів сказати. Це питання, яке стосується санаторних шкіл і спеціальних шкіл. Декілька тижнів тому ми отримали

інформацію про те, що на Закарпатті рішенням облради було ліквідовано три спеціальні школи і одну санаторну.

Я хочу подякувати Вірі Борисівні, яка, ну, знаєте, не просто відреагувала в цей момент, яка просто зібрала речі і в той же день виїхала на Закарпаття. Віро Борисівно, я вам дякую!

Віра Борисівна приїхала і доповіла нам про те, що ситуація взята міністерством під контроль. І ми там продовжимо працювати над тим, щоб школи не просто ліквідовувалися, закривалися і діти опинялися на вулиці, а діти... Щоб дійсно відбувалась або трансформація, або інші якісь управлінські рішення, внаслідок яких діти мали б можливість продовжувати отримувати спеціальну освіту. І по санаторній школі щоб дійсно пріоритет надавався трансформації. Це щодо подій, які відбулися декілька тижнів тому на Закарпатті.

Сьогодні ми отримали інформацію про те, що вчора рішенням Луганської обласної державної адміністрації та Луганської обласної військово-цивільної адміністрації було ліквідовано Рубіжанську обласну санаторну школу. І знову ж таки ми сьогодні зранку зв'язались з Вірою Борисівною. Я дуже прошу взяти це питання під контроль в якому аспекті. В тому аспекті, щоб у нас не відбувалась така ситуація, що санаторні школи просто почали закриватись.

І знову ж таки ті комплекси, які ми маємо досить потужні в достатньо великій кількості санаторних шкіл, щоб не просто закривалися і потім не була нам відома їх доля. Тому що ми з вами говоримо про те, що держава зацікавлена в тому, щоб ці комплекси трансформувалися в будь-які інші типи закладів освіти, які б дійсно були корисні для дітей, які проживають на цій території. Щоб діти отримували і освітні послуги або спеціальну освіту, або корекційні послуги і так далі.

Тому що закрити – це дуже просто. І потім використовувати це майно у власних інтересах, так? Але хочу сказати, що ми ж законопроект подали комітетом про те, що МОН повинен все-таки погоджувати питання закриття і спеціальних шкіл. Оскільки все-таки контроль державний повинен бути над цим процесом. Тому, Віра Борисівна, дуже прошу взяти теж питання це під контроль. Дякую.

_____. Я вам щиро дякую за підняту проблему. На жаль, це відбувається. І те, що ви говорите, це лише частина загальної проблеми і санаторних, і спеціальних шкіл. Це частина більш загальної проблеми, я б сказав

загальнодержавної. На превеликий жаль, процеси децентралізації, які я особисто підтримую обома руками, бо вони дуже такі, в умовах несформованого нормативного поля правового, призводять до того, що ми маємо процес на місцях.

Я б дуже просив народних депутатів, в межах ваших можливостей, все ж таки встановити відповідальність місцевих органів влади за дотриманням чинного законодавства і прав дітей, батьків, вчителів на те, щоб їх права були дотримані. Це ж стосується не лише санаторних спеціальних шкіл. Це стосується і загальноосвітніх шкіл, і мережі позашкільної освіти. Це особливо болюче питання. І питання довозення між закладами освіти. Наприклад, конкретний приклад, ОТГ поділили, школа знаходиться в кілометрі, але в межах іншого ОТГ. І центр ОТГ, де знаходиться опорний заклад, 17 кілометрів відмовляється перевозити дітей і змушують перейти до закладу освіти, який або за 20 кілометрів майже, або пішки ходити через річку більше кілометра. Це відсутність засобів механізмів контролю за дотриманням прав, коли місцеві органи влади, користуючись отакими повноваженнями, починають, будемо називати речі своїми іменами, просто свавілля. Потрібні законодавчі механізми, запобіжники до таких речей.

Я вам дуже дякую. Якщо ви звернете на це увагу...(Не чути) Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Віра Борисівна, будь ласка.

РОГОВА В.Б. Якщо дозволите, доповісти. Дякую, пані Юлії за те, що вона підняла це питання. Вона була (Не чути) заздалегідь, тому що є рішення місцевої адміністрації про ліквідацію цього закладу. Ми вже його вивчили і готові доповісти. В цьому закладі, в санаторній школі, 123 дитини абсолютно з різними (Не чути), набір дітей був. Але при ліквідації вони вирішили створити на базі цього закладу дві комунальні установи. Це буде мала академія наук учнів, це буде обласний ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти.

Тому ми надамо письмово, якщо треба, відповімо. Ми вже вивчили це питання і...(Не чути)

ГРИШИНА Ю.М. Тобто я правильно розумію, Віра Борисівна, тобто там буде комплекс, що пов'язаний з позашкільною освітою, да? Якщо ми говоримо...

РОГОВА В.Б. Позашкільна освіта – мала академія наук і обласний ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти. Приміщення дозволяє мати такі комунальні установи в одному приміщенні.

ГРИШИНА Ю.М. А що таке центр підтримки інклюзивної освіти?

РОГОВА В.Б. А це ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти.

ГРИШИНА Ю.М. Це навчальний заклад, чи що це за заклад буде?

РОГОВА В.Б. Він іде не навчальний заклад, а він іде як ресурсний, це установа.

ГРИШИНА Ю.М. Чесно кажучи, вперше чую вид такий.

РОГОВА В.Б. Інклюзивна освіта, яка надає допомогу, заклад інклюзивної освіти дітям.

ГРИШИНА Ю.М. Добре, ви до кінця розберіться, будь ласка, тому що зараз мені не відомо, що таке Центр підтримки інклюзивної освіти. Треба розібратися, чи це буде навчальний заклад, чи...

_____. *(Не чути)*

ГРИШИНА Ю.М. Просто поради методисти? Ну, таке собі.

РОГОВА В.Б. Це буде те, що має *(Не чути)* інклюзивно-ресурсні центр є, а цей ресурсний центр він надає навчально-методичну підтримку саме таким центрам і таким...

ГРИШИНА Ю.М. Добре, дивіться, але це ж школа була для дітей, які мають хвороби, пов'язані зі сколіозом, тобто там є достатньо велика кількість обладнання.

РОГОВА В.Б. *(Не чути)* і ми вже сьогодні маємо навіть голові подати, скільки, яких. Там абсолютно різна санаторна школа з різними... рішення прийнято знову ж таки ними. У них є таких 2-3 школи. Три школи, одну вони тільки оце зараз закривають. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

Мені здається, що Юлія Миколаївна дуже хотіла відправити Віру Борисівну зараз у відрядження в Луганську область. Щось мені так здалося.

Дякую, колеги. Дякую, що обговорили дуже докладно не тільки перше питання, а ще деякі, які нас наразі спільно турбують.

Колеги, проект рішення по першому питанню наступний. Інформацію Міністерства освіти і науки щодо стану підготовки проекту Постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про ліцей" взяти до відома.

Прошу голосувати. Хто – за? Дякую, колеги.

ГРИШИНА Ю.М. Я, до речі, Сергію Віталійовичу, в середу їду в Луганську область у відрядження, і я доповім на комітеті ситуацію з цією школою.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Заїдьте, будь ласка, тоді, якщо будете мати можливість, заїдьте до Рубіжного подивіться.

ГРИШИНА Ю.М. Віро Борисівно, я замість вас з'їжджу цього разу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Оце називається командна робота. Дякую, колеги.

Переходимо до другого питання, воно коротенька. Питання друге – про внесення змін до плану роботи Комітету з питань освіти, науки та інновацій на період п'ятої сесії дев'ятого скликання.

Шановні колеги, вам проект розданий всім, нічого кардинально нового в ньому немає. Значить, до нас надходять в комітет законопроекти, десть ми є основними, десть ми є допоміжними. Проект вам всім розданий. І пропонується їх додати до плану роботи комітету і вилучити з плану роботи два законопроекти, які вже були прийняті в цілому на пленарних засіданнях Верховної Ради.

Чи є зауваження, заперечення, доповнення?

_____. Немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді прошу підтримати і проголосувати, колеги.

Бачу, всі – за. Дякую, колеги.

І переходимо до третього питання. Третє питання не менш важливе і точно цікаве. Це презентація дослідження проведеного Українським інститутом

майбутнього, який називається "Освіта в Україні: як українська школа пережила перші хвили карантину".

Я вже бачив драфт цього дослідження і тому дуже радий, що ми змогли долучити. Ми вже бачили, нещодавно нам презентувала Державна служба якості освіти своє дослідження, що було дуже цікаво. А це, я думаю, що не менш цікаво буде подивитися на альтернативне дослідження, яке робилося в принципі паралельно, але трішки за іншою тематикою.

Тому я запрошую до слова пана Миколу Скибу – експерта з питань освіти й компетенцій майбутнього Українського інституту майбутнього.

Пане Миколо, будь ласка, вам слово.

СКИБА М.В. Доброго дня, шановні народні депутати, шановні колеги, експерти і всі, хто докладається до розвитку освіти. Я буду максимально лаконічний, тому що зараз перебуваю в офісі U-LEAD, де так само спілкуюся з представниками ОТГ на тему посилення спроможності освіти.

Це дослідження, звичайно, яке ініційоване УІМ, не перше і далеко не є вичерпним. Скажу, що законодавець ...*(Не чути)* зрозуміти. Знаєте, у маркетологів є таке поняття "чим освіта працює в картинці світу людей", людей, які є учасниками освітнього процесу, які є дуже часто батьками.

І тому ми спробували поєднати такі точкові запитання, наприклад, щодо "Всеукраїнської школи онлайн" чи щодо суб'єктивного сприйняття якості освіти... *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. І ми знову вітаємо пана Миколу Скибу.

СКИБА М.В. ...*(Не чути)* я свій екран продемонструю, щоб показати кілька слайдів. Я не буду зупинятися на всіх, тому що це вже є у відкритому доступі, скажу тільки те, що найсуттєвіше на мою точку зору. Це, зокрема, ось, що для вас є визначальним для оцінки якості шкільної освіти. Про цю цифру ми вчора багато дискутували після презентації в УНІАН "Вмотивована дитина, яка хоче і вміє навчатися". Тобто для одних це показник, що батьки, або взагалі суспільство не очікує від школи знань, а для мене це показник того, це якби така тінь от авторитарної школи, де дитина відбуває повинність. Тобто відповідно формується великий запит на школу, яка мотивує і вчить навчатися.

Так само показовим є, що 47 відсотків десь наших респондентів, це вибірка півтори тисяч, вони кажуть про те, що школа також має давати краще розуміння себе і збалансований розвиток. Уміння розв'язувати практичні проблеми – це те, що звичайно в інших освітніх системах, і ми це побачили по ...*(Не чути)* дається набагато краще і відповідно такі країни, як Естонія, Сінгапур вони в топі, але тим не менше формується запит на проблемно-орієнтоване навчання і на це теж варто звернути увагу, особливо в контексті того, про що йшлося в першому питанні. Це про мережу ліцеїв профільних старшої профільної школи.

Зверніть, будь ласка, увагу, шановні колеги, що обсяг знань за програмою, що підтверджується позитивними оцінками, так він звичайно є, тому що суспільство є різне. І 37 відсотків все ж таки людей менше, до яких можливо просто формальне підтвердження

Наступне питання було: а в який же спосіб найкраще досягнути цього результату, тобто і вмотивована дитина, яка вміє вчитися, і розв'язання практичних проблем, і бачу, абсолютна більшість – 71 відсоток сказали, що це цікавий, змістовний, доступний навчальний матеріал. Здавалося б, теж нічого дивного, ніякого сюрпризу, але тут теж є такий підтекст, в якому зашифо кілька речей, що навчання дуже часто зводиться до підручника або програма зводиться до підручника, про те, що роль педагога насправді не така висока, як іноді ми говоримо на урочистих подіях, ну, і ще низка інших речей, про які ми будемо вести мову вже суто на експертній дискусії в п'ятницю, на яку я вас також всіх запрошуюю. Бачимо, знову ж таки, про атмосферу, сприятлива психологічна атмосфера і комфортні умови, 47 відсотків очікує цього від школи як того чинника, який допомагає навчальним результатам. І якщо ми згадаємо про результати ... *(Не чути)* 2018, зокрема, про ту частину, де йшлося про опитування учнів, там недарма запитують про чинники, які сприяють навчанню, 25 відсотків учнів тоді сказали, що вчитель, педагог мало говорить мені про мої сильні сторони. Тобто це ще раз підтверджує, що це той пробіл теж, з яким варто працювати особливо в старшій школі, де, ну, зростає цей чинник самооцінки і можливо давати адекватний зворотній зв'язок, тобто оцінювання має бути частиною цього зворотного зв'язку. Бачимо, що суспільство недооцінює оснащення школи сучасним обладнанням включно з комп'ютерами. Для мене, звичайно, не зовсім приємна була новина, що

індивідуальна освітня траєкторія, яку я весь час обстоюю як такий чинник розвитку освіти, оцінено лише 12 відсотками. Але з іншого боку - я розумію, згадуючи криву Гарета-Роджерса, що це така дифузія інновацій, тобто воно починається ось з цього відсотку ранніх адептів, потім рання більшість. Тобто процес цілком нормальний, логічний. І це навпаки досить... ну, на тлі іншого досить добре, що в нас є ці 12 відсотків, вони можуть створити критичну масу. І зрештою вони теж уже свій запит озвучили, і школа в той чи інший спосіб також має його задовольняти.

Використання цифрових технологій технічних засобів у школі. Тут дуже багато зав'язано на педагогіці, тому що воно сприяє за умови, якщо педагоги є просунутими. Якщо ні, то відповідно це не дає результатів.

Що ми побачили в оцінці дистанційної освіти? Тут в сумі 72 відсотка сказали, що або частково знизилась, або відчутно знизилась якість освіти. Тобто в тому числі те, що суспільство, наші респонденти вважають якістю – це, зокрема, і мотивація, і вміння розв'язувати критичні проблеми. З цим, звичайно, варто працювати.

Бачу, що всеукраїнська школа онлайн навіть не досягнула ну, на рівні впізнаваності бренду, що називається, тобто 12 відсотків не чули взагалі про такий формат, а оцінили її сповна лише 13 відсотків. І це, як на мене, співвідноситься от з цією цифрою – 12 відсотків, які за індивідуальну освітню траєкторію, їм стало легше готуватися до уроків. Натомість 46 відсотків сказали, що це лише розпорошує увагу, і це знову ж таки до питання контенту. Тому що, ну, очевидно, хочеться мати контент десь в одному місці.

Класно-урочна система – теж важливий момент в контексті тих змін, які на сьогодні відбуваються. 62 відсотки кажуть, що класно-урочна система має бути доповнена більш дієвими методами навчання.

І 14 відсотків за те, щоби вона була змінена, тому що відповідь така: сьогодні є можливість навчатися у будь-якому місці з використанням цифрових технологій.

Натомість є консервативна більшість, тобто це – знаєте? – таке розподілення, якщо взяти цю криву Гауса, то в ній є одна частинка, яка йде на підйом, і інша – це такий тренд, який спадає, але він завжди... Це, в принципі, соціологія нормального суспільства. Тут українське суспільство не є унікальним, і для 16 відсотків це ще

навіть не великий насправді відсоток, який вони вважають себе за альтернативним. Тобто висновок такий, що, розробляючи тепер стандарт, наприклад, старшої профільної школи, а потім програму, *(Не чути)* мережу ліцеїв, варто враховувати ось ці очікування суспільства.

Щодо типової освітньої програми. Знову ж таки питання комунікації. Передусім це до МОН питання. 48 відсотків респондентів взагалі не чули, що ця програма виносилася на обговорення. Лише 46 відсотків щось чули про неї. І добре обізнані лише 6 відсотків. От ми запитали: а якщо ви добре обізнані, що буде після того, як вона впровадиться? І є побоювання, що зростуть вимоги до педагогів, стане гірше. Бачите, молодь більш оптимістична, але покоління 45 плюс навпаки. Тобто це теж сигнал того, що можливо, поки не пізно, ще варто дошліфувати, або через педагогічну автономію такий момент відкоригувати.

Щодо кількості уроків теж є таке пряме запитання-пряма відповідь. І в середньому 92 відсотків в сумі вважають, що не більше 7 уроків, тобто 7 навчальних годин має бути в учня в школі з 5 по 9 клас, що просто збільшенням кількості ми не досягнемо якості.

Є щодо вищої освіти. І це твердження: чи погоджуєтеся, що вона є запорукою успіху? Так, для багатьох є запорукою успіху. І це не новина. Але чим саме є університет? Знову ж таки чим він працює як сервіс? 61 відсоток – це соціалізація, пошук друзів, майбутніх партнерів. Лише 30 відсотків сприймають його як сходинок суто в академічній, науковий кар'єрі. Тобто пряме запитання було: що моя дитина обирає наукову кар'єру. Це показник того, що наукову кар'єру обирають дуже мало відсотків людей в суспільстві. Тобто для багатьох університет – це дійсно такий зал очікування своєрідний. Це теж питання уже до стратегії розвитку вищої освіти і до зміни в законодавстві.

Теж очікувано, що більшість обирає університет відразу після школи, але є такий запас, з яким варто працювати. Вступ після 9-го класу до коледжу чи училища з дотриманням фаху, а потім тільки вступ до університету. І 27 відсотків сказали, що для них це опція.

Тобто, як на мене, це те з чим варто попрацювати, щоб ці люди дійсно отримали можливість здобути першу професію і потім уже свідомо зорієнтуватись, що як продовжити, коли йти в університет чи не йти .

Бачимо щодо країн висновок такий, що якщо є сильний університет в Україні, то люди готові навчатись в Україні радше, ніж обирати другорядний університет десь закордоном. І в цілому це добра новина, але цих університетів має бути більше або вони мусять мати більшу пропускну здатність.

І в якій формі має відбуватись професійна орієнтація. Так, 60 відсотків сказали, що курс профорієнтації ...*(Не чути)*..., але так само індивідуальні консультації в стилі коучинг. *(Не чути)*... цим мають займатися батьки. Тобто, вважаю, 12 відсотків таких, це теж суттєво, тут варто над цим подумати.

Ось дуже коротко, тому що, розумію, і у вас мало часу, і у мене.

Ми тепер працюємо, щоб аналітично працювати, це лише фактично такий зріз і, можливо, зарано робити ще управлінські висновки. Для мене лише яке якби питання, така дилема, хто хоче залишити ...*(Не чути)*

Тому що потім рано чи пізно, чи на основі цього дослідження, чи інших все одно приходить питання – як діяти чи йти за деякими популістичними, скажімо, чи діяти в такий спосіб, якимось швидко задовольнити інтерес суспільства чи йти на такі непопулярні кроки, але, розуміючи, що у нас в усіх як людей, в тому числі наших респондентів є певні когнітивні упередження, і вони звичайно відображуються, в тому що люди відповідають на різні соціологічні опитування. Ось така інформація у мене для вас.

Нагадаю, що ми будемо експертно тут обговорювати, це в тому числі і представника у державної служби в якості освіти і розвитку освіти, освітнім омбудсменом.

Дякую представникам цих інституцій, які погодилися. І потім сподіваюся, також буде можливість обговорити це вже більш детально з можливим виходом на ...*(Не чути)*. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Миколо. Чи є в колег запитання до експерта українського інституту майбутнього. Я бачу.

Дякую, колеги, дякую пане Миколо. У нас я думаю буде час для рефлексії і сподіваюсь, що ми в п'ятницю зможемо теж потрапити на ваш захід і більш експертно поговорити про результати цих досліджень.

СКИБА М.В. Позитивного дня.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую щиро.

Колеги, ми вичерпали порядок денний. Чи є в когось в "Різному".

Пані Олю. Ольга Володимирівна, будь ласка.

КОВАЛЬ О.В. Колеги, до мене надійшли прохання включити до складу робочої групи по підготовці Закону про професійну освіту – від Ростислава Павленка, ми його тоді не включили на засіданні групи. І надійшло звернення від голови Державної служби якості освіти включити Пастернака Сергія Васильовича, начальника відділу роботи з роботами з закладами професійної та професійно-технічної освіти. Для того, щоб ми їх могли включити в групу, прошу вас проголосувати і підтримати це рішення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, немає заперечень?

_____. Немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте підтримаємо.

Хто – за, прошу проголосувати. Бачу більшість є.

Колеги, у мене є ще одне маленьке питання. Якщо ви... У нас є законопроекти, які розписані на підкомітети і вони у нас трішки зависли.

Колеги, у нас на підкомітеті з питань загальної і середньої освіти 14 проектів законів і постанов, на підкомітеті з питань вищої освіти – 9, на підкомітеті з питань науки та інновацій – 10, з питань професійно-технічної та фахової передвищої – 8, на підкомітеті з питань раннього розвитку – 1 і підкомітет з питань освіти впродовж життя – 4. У нас ще є 7 проектів законів, які розписані на заступників.

Шановні колеги, я вас дуже прошу, активізуйте, будь ласка, роботу підкомітетів для того, щоб ми не зупиняли нашу потужну ходу комітету по залу парламенту з нашими проектами законів і продовжили набирати... Давайте їх підготуємо і продовжимо набирати 300 плюс. Так, пане Валерій.

КОЛЮХ В.В. Шановні колеги, тут була пропозиція ... *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Одну секундочку, це не просто пропозиція. Він входить у план законодавчих ініціатив на цей рік і стоїть насправді на перший квартал.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Борис Григорович, так.

_____. (Не чути)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, обов'язково академії наук, Міністерству освіти і науки і інших стейкхолдерів, які до цього дотичні. Я поясню чому. Бо насправді у нас в плані законодавчих ініціатив потім через місяць стоїть проект закону, нової редакції Закону про пріоритетні напрями науки і техніки. І це вже зараз напрацьовується академіями наук і Міністерством освіти і науки. Вони скоро презентують нам свої напрацювання і ми потім це будемо обговорювати в комітеті і на робочій групі в комітеті. А це два між собою пов'язані закони.

І я попрошу вас, тоді зв'яжіться, будь ласка, дайте всім запрошення. Давайте зберемося на 11:30 у наступний понеділок тут. Ну, якщо ми у понеділок домовимось, що нам потрібні зміни до нього, якщо це все влаштовує... Питання в тому, що я проговорював в робочому порядку з президентом Національної академії наук, у нього були зауваження до цього закону. Він хотів би, щоб там були певні... У нього є певні зауваження, щоб були певні зміни. Тому я хотів би, щоб інші стейкхолдери теж зібрались, ми всі разом проговоримо.

_____. (Не чути)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, він трішки ширший, бо він взагалі про державні цільові програми, так. І нам його треба по суті реанімувати. Тому що він зараз не виконується і не працює. І через це не розробляється, не виконується, власне, Закон про пріоритетні напрями зокрема. Добре, тоді в робочому порядку підготуємо.

Да, пане Сергію, я у вас є ремарка.

ГОРБАЧОВ С.І. Пане Сергію, можна одне коротке прохання до шановних депутатів. Ми наразі у Службі освітнього омбудсмена готуємо, перш за все, доповідь освітнього омбудсмена щодо дотримання правил в освіті. Сподіваємося, вона відобразить поточний стан дотримання правил і бачення, і певні пропозиції.

Я дуже був би вдячний народним депутатам, якби я мав можливість у другій половині травня цю доповідь поставити на засідання комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Звісно, комітет ніколи не відмовить освітньому омбудсмену. Тому, будь ласочка, обирайте дату, попередьте нас, будь ласка, за тиждень-два, щоб ми могли спланувати в порядок денний поставити. І тоді ми, звісно, з радістю послухаємо.

ГОРБАЧОВ С.І. Лист у вас уже є, там.. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. О'кей. Дякую вам щиро. Все зробимо. Дякую колеги. Гарного дня! Активного продовження робочого тижня.